

Україна COVID-19 Моніторинговий звіт з питань захисту №3 у 119 ізольованих та постраждалих внаслідок конфлікту населених пунктах уздовж лінії розмежування

Ключові повідомлення

Розповсюдження COVID-19 на територіях уздовж лінії розмежування матиме **руйнівний вплив**. Кілька факторів сприяють підвищенню ризиків у населених пунктах, розташованих у межах п'яти кілометрів від лінії розмежування на підконтрольних українському уряду територіях.

- Серед мешканців цих населених пунктів, розташованих уздовж лінії розмежування, є **велика частка літніх людей** (щонайменше 41%), які страждають від відсутності безпеки, відсутності доступу до послуг, стресу та економічного занепаду, пов'язаного зі збройним конфліктом;
- Інфраструктура для запобігання COVID-19 (наприклад, наявність достатньої кількості чистої води для гігієни) та реагування (медичні установи) була **послаблена в результаті конфлікту**.
- Для запобігання поширенню COVID-19 в Україні 12 березня уряд запровадив карантинні заходи, які включають в себе припинення роботи громадського транспорту. Це мало **серйозні наслідки** для цих переважно сільських громад.

Моніторинг ситуації у сфері захисту

НУО-партнер УВКБ ООН «Проліска» має **мережу соціальних працівників**, які мешкають у населених пунктах уздовж лінії розмежування і збирають інформацію про рівень готовності до COVID-19 та впливу карантинних заходів у цих поселеннях. Цей звіт ґрунтується на даних моніторингу, здійсненого в період з 11 по 23 квітня 2020 року

40

Соціальних працівників

119

Населених пунктів

242000

Населення

Ключові результати

ГРОМАДСЬКИЙ ТРАНСПОРТ

У **36 населених пунктах** до карантину не було громадського транспорту. На теперішній час в 71 поселенні відсутній громадський транспорт через карантин.

ДОСТУП ДО ГОТІВКОВИХ КОШТІВ

У **107 населених пунктах** відсутні банкомати, а безготівкові термінали розрахунку в місцевих магазинах зустрічаються досить рідко. Більшість жителів отримують пенсію на банківські карти.

ДОСТУП ДО ПРОДУКТІВ

ХАРЧУВАННЯ

55 населених пунктів до карантину не мали продуктових магазинів і залежали від транспорту чи мобільних продуктових магазинів.

ДОСТУП ДО ВОДИ ТА САНІТАРНИХ ПОСЛУГ

Мешканці **14 населених пунктів** розташованих уздовж лінії розмежування у Донецькій області повідомили, що не можуть дотримуватися правил особистої гігієни, оскільки у них немає доступу до чистої води чи води взагалі.

ДОСТУП ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

У **49 населених пунктах** повідомляють про відсутність пунктів надання первинної медичної допомоги. Мешканці 21 населеного пункту мають потребу у громадському транспорті для того, щоб дістатися до найближчого пункту.

ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ

Мешканці цих населених пунктів **залежать від мобільного телефонного зв'язку**. Однак, доступ до скретч-карток поповнення мобільного рахунку став проблемою.

Рекомендації

- Необхідно забезпечити наявність **мобільних банківських послуг** у тих населених пунктах, які були відрізані від доступу до банкоматів та громадського транспорту (список доступний).
- Для надання гуманітарної продовольчої допомоги **пріоритетну увагу слід приділяти селищам, у яких відсутні продовольчі магазини** та громадський транспорт.
- Місцеві органи влади та організації, які займаються гуманітарною діяльністю повинні сприяти безперебійному функціонуванню «Укрпошти».
- Програми медичної допомоги на дому мають включати **доставку необхідних ліків** людям, які зараз не мають доступу до аптек.
- Перші програми **допомоги з транспортуванням медичного персоналу** почали впроваджуватися; однак, ймовірно, у майбутньому буде потрібна більша підтримка.
- **Наявність стабільного мобільного зв'язку** є проблемою, від якої може залежати життя мешканців ізольованих населених пунктів уздовж лінії розмежування. Щоб забезпечити стабільний мобільний зв'язок, УВКБ ООН продовжує адвокаційну діяльність серед операторів мобільного зв'язку.

Результати

Ключові висновки

За останні шість років збройний конфлікт призвів до колапсу системи надання базових послуг у багатьох населених пунктах, розташованих уздовж лінії розмежування. Мешканці таких населених пунктів пристосувалися до ситуації та розробили різноманітні механізми виживання, в **основному покладаючись на громадський транспорт** для того, щоб діставатися до довколишніх сіл і міст, де, як і раніше, надаються основні послуги. Ризики, пов'язані з COVID-19, і карантинні заходи призвели до того, що ці механізми виживання опинилися під загрозою. Як наслідок, ризики для найбільш уразливих осіб, постраждалих внаслідок конфлікту, посилилися.

Доступ до громадського транспорту

У **107 населених** пунктах жителі досі стикаються із проблемами доступу до громадського транспорту, що створює серйозні перешкоди для доступу до основних послуг **129 415 особам**. Протягом звітного періоду не було виявлено значних змін у доступі до громадського транспорту. Люди, як правило, намагаються співпрацювати та наймати приватні транспортні засоби, щоб дістатися до магазинів, аптек, банкоматів тощо. Однак партнери були свідками кількох випадків, коли транспортні засоби зупинялися на внутрішніх блокпостах, а людям певного віку (60+) не дозволяли виїжджати із своїх громад (випадки були виявлені у Луганській області)

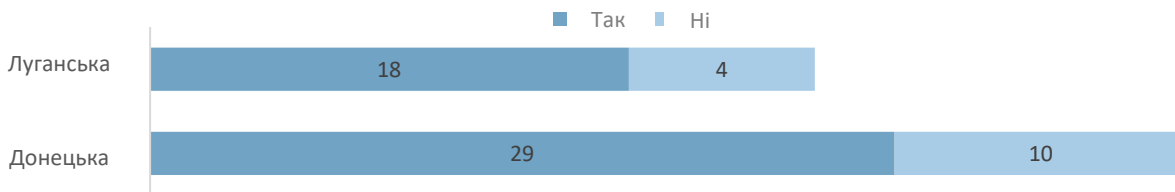
Наявність громадського транспорту (відвідані населені пункти/область)

- Не працював до карантину
- Припинив роботу через карантин
- Працює з обмеженнями через карантин
- Працює, як раніше

\$ Доступ до готівкових коштів

Ситуація з доступом постраждалого внаслідок конфлікту населення до готівкових та безготівкових платежів залишається без змін. Більшість жителів відвіданих населених пунктів все ще відчувають проблеми із доступом до своїх пенсій та соціальних виплат. Як зазначалося раніше, платіжні термінали зустрічаються вкрай рідко, а **банкомати відсутні у 107 зі 119 відвіданих населених пунктів**. Можливість здійснювати безготівкові платежі зустрічається нечасто, оскільки далеко не всі продуктові магазини в цих поселеннях обладнані POS-терміналами. Оскільки мешканці більше не мають доступу до громадського транспорту, вони стикаються із труднощами в отриманні доступу до готівки, необхідної для придбання продуктів харчування, медикаментів та інших товарів.

Наявність POS-терміналів у продуктових магазинах, які працюють

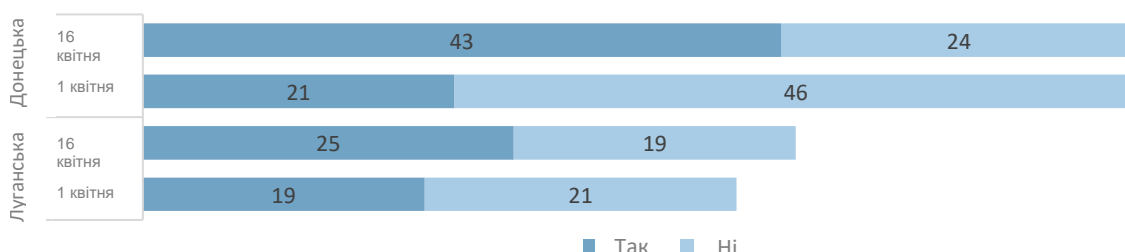
Протягом звітного періоду **УВКБ ООН надало Ощадбанку** (найбільший державний банк, який здійснює виплати пенсій) **дані про ізольовані населені пункти у Донецькій та Луганській областях**, де постраждали внаслідок конфлікту громади стикаються із труднощами у доступі до банківських послуг та банкоматів для зняття готівки. УВКБ ООН закликала Ощадбанк забезпечити, щоб місцеве населення мало доступ до цих послуг у своїх поселеннях, зокрема після впровадження обмеження руху транспорту. У результаті Ощадбанк заповнив УВКБ ООН, що він буде стежити за ситуацією у місцях, де встановлені його банкомати в Донецькій та Луганській областях, та регулярно поповнювати їх готівкою. Мобільні банківські послуги «Ощадбанку» продовжують функціонувати, але з перервами у роботі через технічні проблеми з автомобілем (у Донецькій області). Національна пошта України «Укрпошта» відіграє дуже важливу роль у тому, щоб жителі населених пунктів уздовж лінії розмежування мали доступ до своїх пенсій та соціальних виплат, медикаментів та інших товарів. Співробітники «Укрпошти» продовжують доставляти посилки навіть до ізольованих населених пунктів. Протягом звітного періоду мешканці **18 населених пунктів, які не мають доступу до транспорту, отримали грошову допомогу від гуманітарних організацій**. Допомога була направлена найбільш вразливим особам та надавалася для того, щоб вони могли купувати продукти харчування.

Доступ до продуктів харчування

Значних змін у ситуації з доступом до продуктових магазинів не спостерігалось. Як повідомлялося раніше, мешканці **55 відвіданих населених пунктів не мають доступу до продуктових магазинів** у ситуації, коли транспортне сполучення відсутнє (частково або зовсім). Вони залежать від мобільних продуктових магазинів та від доставки продуктів харчування гуманітарними та державними організаціями. УВКБ ООН веде переговори з Донецькою та Луганською обласними адміністраціями щодо можливих шляхів **сприяння безперебійній роботі наявних продуктових магазинів**, а також своєчасного постачання товарів, які вони пропонують.

**Наявність продуктових магазинів
(кількість населених пунктів, де транспорт частково або зовсім не працює)**

Згідно з даними моніторингу, станом на 15 квітня **мешканці 68 населених пунктів, де транспорт частково або зовсім не працює, отримали набори з наборами продуктів харчування** від гуманітарних організацій у березні-квітні. Порівняно із попереднім звітом, **28 нових населених пунктів були покриті у рамках цієї допомоги**.

Надання наборів продуктів харчування поштою у відвіданих населених пунктах, де транспорт частково або зовсім не працює

Починаючи з 1 квітня, місцеві органи влади у Донецькій та Луганській областях надають продукти харчування вразливим особам, які проживають поблизу лінії розмежування. У рамках спільного проекту між Департаментом соціального захисту населення та роздрібною мережею АТБ було проведено **розподіл наборів продуктів харчування у 40 відвіданих населених пунктах**. При цьому жителі 43 населених пунктів не отримували жодної продовольчої допомоги чи грошових коштів, а у 22 із них не має транспортного сполучення чи продуктових магазинів. Це означає, що **713 осіб, які мають обмежений доступ до основних продуктів харчування, не були охоплені програмами продовольчої допомоги**.

Доступ до води та санітарних послуг

Протягом звітного періоду не спостерігалось значних змін щодо доступу до води та санітарних послуг. **Мешканці 14 населених пунктів Донецької області досі не можуть дотримуватися правил особистої гігієни** оскільки у них немає питної води, а в деяких випадках взагалі немає води.

Станом на 15 квітня, гуманітарні організації надали засоби гігієни мешканцям 36 відвіданих населених пунктів. **УВКБ ООН доставило 230 літрів дезінфікуючих засобів до 16 населених пунктів** на підконтрольній уряду стороні лінії розмежування у Донецькій та Луганській областях. Ці засоби були надані пунктам надання першої медичної допомоги, аптекам, поштовим відділенням та місцевим громадським центрам. Протягом звітного періоду УВКБ ООН та його НУО-партнер «Проліска» підтримали 15 ініціатив ВПО та місцевих громад щодо виготовлення масок та захисних засобів у населених пунктах уздовж лінії розмежування. **Понад 13 800 захисних засобів було вироблено та розповсюджено** серед працівників місцевих медичних закладів та осіб із особливими потребами.

Доступ до медичних послуг

Загалом ситуація із доступом до медичних послуг у 119 відвіданих населених пунктах не змінилася. Покриття первинним медичним персоналом та швидкою допомогою залишається на тому самому рівні. Щодо доступу до аптек, як повідомлялося раніше, жителі **74 населених пунктів не мають можливості купувати необхідні ліки**. Однак, маючи доступ до послуг «Укрпошти», люди можуть замовити ліки он-лайн через декілька аптек (лише основні препарати, які не потребують рецепту) і пошта доставить замовлення. Тим не менш, УВКБ ООН веде переговори з Донецькою та Луганською обласними адміністраціями щодо **можливих шляхів сприяння безперебійній роботі наявних аптек**, а також своєчасного постачання товарів, які вони пропонують.

Медичні мобільні групи, які проводять тестування на COVID-19, були створені у районах та містах уздовж лінії розмежування. За даними моніторингу, мобільні медичні групи не зможуть охопити всі 119 населених пунктів. Як і у випадках зі швидкою допомогою, мобільним командам будуть перешкоджати ризики, пов'язані із ситуацією безпеки та дорожніми умовами.

Надання швидкої медичної допомоги (кількість населених пунктів/область)

З метою допомоги сімейним лікарям та первинному медичному персоналу у роботі в ізольованих населених пунктах, НУО-партнер УВКБ ООН «Проліска» **здійснює закупівлю та розповсюдження 75 електричних велосипедів**. Медичні та соціальні працівники, що працюють у віддалених та ізольованих населених пунктах, будуть забезпечені цим засобом пересування, щоб гарантувати, що вони продовжуватимуть надавати послуги населенню.

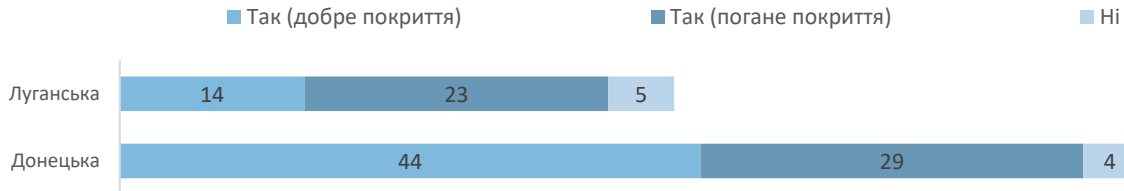

Доступ до мобільного зв'язку

Під час карантину більшість людей отримують доступ до послуг за допомогою мобільного зв'язку або через Інтернет. Для багатьох людей, які мешкають уздовж лінії розмежування, це створює труднощі, оскільки у деяких населених пунктах немає стабільного сигналу мобільної мережі або взагалі немає покриття. Мобільний зв'язок є критично важливим для доступу до медичної допомоги під час спалаху COVID-19, оскільки у разі хвороби людям рекомендовано викликати своїх сімейних лікарів.

Згідно даних звіту у **9 населених пунктах** уздовж лінії розмежування немає мобільного зв'язку.

Мобільний зв'язок (кількість населених пунктів/область)

Завдяки ГМ «Проліска», було обладнано це пункт, де наявні гель для дезінфекції, медичні маски та прилад для контролю температури, для перевірки тих, хто пересувається між Старомар'івкою та Гранітним. УВКБ ООН сприяло відновленню руху між двома селами.
Фото: «Проліска».

Фактори ризику

Наразі немає жодних змін у ситуації, пов'язаній із виявленими випадками COVID-19 у відвіданих населених пунктах. Станом на 15 квітня в одному із населених пунктів, повідомляється про **один підтверджений випадок захворювання на COVID-19**. Деякі особи, які повернулися з-за кордону, завершили період обсервації. Моніторинг на місцях показав, що ситуація у сфері безпеки уздовж лінії розмежування погіршилася після введення карантинних заходів. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини¹, за період 1-31 березня 2020 року було зафіксовано 19 пов'язаних із конфліктом жертв серед цивільного населення. Кількість жертв серед цивільного населення у березні перевищила загальну кількість за січень та лютий 2020 року; це найвищий місячний показник із вересня 2019 року.

Висновки

- Мешканці ізольованих населених пунктів уздовж лінії розмежування стикаються із **проблемами доступу до основних соціальних та медичних послуг, а також до води, санітарії та продуктів харчування**.
- У найближчі тижні мешканці можуть зіткнутися з **дефіцитом готівки**, якщо мобільні банківські послуги не будуть доступні.
- Без громадського транспорту та **готівки жителі багатьох населених пунктів не зможуть купувати продукти харчування, ліки та предмети особистої гігієни**.
- Система охорони здоров'я серйозно постраждала внаслідок шестирічного збройного конфлікту і у випадку розповсюдження COVID-19 зіткнеться з надзвичайним тиском.
- **Доступ до стабільного мобільного зв'язку може мати рятівне значення** у ситуації карантину; однак у деяких населених пунктах він взагалі відсутній.
- Програми **допомоги з транспортуванням медичного персоналу** почали впроваджуватися; однак, ймовірно, буде потрібна більша підтримка.

¹ <http://www.un.org.ua/en/information-centre/news/4871-conflict-related-civilian-casualties-in-ukraine-march-2020>

УВКБ ООН регулярно надає дані моніторингу Донецькій та Луганській обласним та районним адміністраціям. Крім того місцевим властям було надано 200 карт відвіданих поселень (паперових, формату А2).

УВКБ ООН вдячне за критично важливу фінансову підтримку, яку надають донори, котрі внесли свій внесок у цю операцію, а також тим, хто зробив внески широкого призначення у програми УВКБ ООН. До них належать:

Контакти

Хуго Рейхенбергер, Радник з питань зовнішніх зв'язків, Представництво УВКБ ООН в Україні,
REICHENB@unhcr.org

Посилання

Представництво УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org/ua - Twitter: [www.twitter.com/UNHCRUkraine](https://twitter.com/UNHCRUkraine)
Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Звіти: <https://www.unhcr.org/ua/en/resources>